

چنین سیاه آینه‌ای

تحلیلی بر جریان noir در سینما

مجموعه با خلاصه داستان و شرح ۱۰۰ فیلم

علیرضا کاوه

چنین سیاه آینه‌ای

علیرضا کاوه

ویرایش: سیاوش افشار

روی جلد: شاهرخ کاوه

چاپ و صحافی: روزنه کار

امور رایانه: فرهاد حدادی

شابک: ۳-۰۵-۷۸۷۶-۶۰۰-۹۷۸

نوبت چاپ: اول روزنه کار ۱۳۹۶

تعداد: ۷۰۰ نسخه

قیمت: ۳۸۰۰۰۰ ریال

کاوه، علیرضا، ۱۳۴۶ -	سرشناسه
چنین سیاه آینه‌ای: تحلیلی بر جریان noir در سینما... / علیرضا کاوه.	عنوان و نام پدیدآور
تهران: روزنه کار، ۱۳۹۶.	مشخصات نشر
۴۲۰ص: مصور (رنگی).	مشخصات ظاهری
978-600-7876-05-3	شابک
فیبا	وضعیت فهرست نویسی
کتاب حاضر تحت همین عنوان توسط مؤلف در سال ۱۳۹۰ منتشر شده است.	یادداشت
کتابنامه.	یادداشت
نمایه.	یادداشت
تحلیلی بر جریان noir در سینما...	عنوان دیگر
فیلم نوآر -- تاریخ و نقد	موضوع
Film noir -- History and criticism	موضوع
PN۱۹۹۵/۹ / ۴۲۰ف / ۱۳۹۶	رده بندی کنگره
۷۹۱/۴۳۶۵۵	رده بندی دیویی
۴۹۶۶۷۰۸	شماره کتابشناسی ملی

فهرست

۹	پیش‌گفتار
	بخش نخست
۲۰	دنیای تبهکاران
۲۶	من یک فریادگر و گروه زنجیربان هستم
۳۲	شاهین مال
۴۴	غرامت مضاعف
۵۲	نامه‌رسان همیشه دو روز زنگ می‌زند
۶۴	بدنام
۷۶	کازابلانکا
۹۰	لارا
۱۰۰	جیب‌بر خیابان جنوب
۱۰۸	جنگل آسفالت
۱۱۸	نشانی از شر
۱۳۲	فریاد شهر ریجا نیل
۱۴۴	مرا مرگ‌بار ببوس الین سیلور
۱۶۲	قاتلان
۱۷۰	محله‌ی چینی‌ها
۱۷۸	بلید رانر
۱۸۴	غریزه‌ی اصلی
۱۹۴	یادگاری
۲۰۲	فریتس لانگ
۲۰۳	شهری که هرگز نمی‌خواهد
	لحن گونه بر مینای دریافت بیننده

۲۱۹.....	بخش دوم: دانش‌نامه
۲۲۱.....	فیلم‌شناسی بازیگران
۲۲۶.....	کارگردانان _____ اسپنسر سلبی
۲۵۴.....	رده‌ی ب _____ آرتور لیونز
۲۵۶.....	در حواشی گونه
۲۵۹.....	۱۰۰ فیلم نمونه
۲۷۳.....	تصاویر
۲۸۷.....	صدا
۲۸۸.....	رقص
۲۹۰.....	گفتار متن
۲۹۱.....	ارجاع
۲۹۴.....	بازسازی
۲۹۷.....	اقتباس
۳۰۷.....	Neo-noir
۳۱۳.....	اروپایی
۳۱۸.....	آسیا و آمریکای جنوبی
	پیوست
۳۱۹.....	کتاب‌شناسی
۳۲۳.....	فیلم‌شناسی (مرتب شده به زبان اصلی)
۳۶۹.....	نمایه

پیش از ورود ...

* نام همه‌ی سخا و آثار دست‌کم یک‌بار به زبان اصلی در کتاب ثبت شده است.

* در تالیف یا انتخاب ده‌ها بخش نخست، ملاک تنها پیوند با گونه نبوده است. ولی کنار هم آمدن مجموعه به معرفی نمایان ابعاد مختلف noir انجامیده، و کلیت کار نتیجه‌ای جز معرفی شاخص‌های گونه نیست. حداقل اجماع نظری بر مهمترین‌ها نیست، ولی سعی شده عوامل مختلف ناظر بر گزینش فیلم‌ها باشند.

* مبنای انتخاب‌ها حضور از هر زیر گرو (Sub-genre) نیست، به‌همین جهت از نیمه مستندها و مواردی این چنین فیلمی دیده نمی‌شود. هم‌چنین کارگردانانی شهره، مانند آنتنی مان و فریتس لانگ، که با وجود اهمیت فیلمی از ایشان نقد نشده است.

* خلاصه داستان‌ها در بخش نخست، از روی متن کامل فیلم پاره شده‌اند، به‌جز یک مورد.

* در شناسنامه‌ی کارگردانانی که تلفظ اصلی نام‌شان نیامده، برای ریز از چند باره‌کاری به فیلم‌شناسی کارگردانان ارجاع داده شده‌اند، که به همراه ملیت و سال تولد و مرگ معرفی شده‌اند.

* تاریخ کنار نام تهیه‌کننده در مشخصات هر فیلم تاریخ نخستین نمایش آن است. شناسنامه‌ها با هم‌سنجی منابع معتبر تکمیل شده‌اند، و کسانی که در عنوان‌بندی فیلم ذکر نشده‌اند، (uncredited) اما تاریخ سینما گواهی بر حضور ایشان داشته، به فهرست اضافه شده‌اند.

* عناوین داستان‌ها، ترانه‌ها، تکه‌های موسیقی، و عوامل آنان فارسی نشده‌اند. به دلیل ناآگاهی نویسنده به وجود منبع مورد وثوق، که متخصصان رشته‌های مذکور بر آن اجماع داشته باشند، و سپس مورد استفاده‌ی دیگران قرار گیرد؛ و جلوگیری از دوباره‌کاری و سردرگمی همراهان کتاب، که برای شنیدن آهنگ یا یافتن هر اثری نیاز به نام اصلی دارند.

* تلفظ‌ها با اتکا به آوانگاری فارسی آمده‌اند، به این معنی که صداها، مانند آ به جای او، ذکر شده‌اند.

* صد فیلم نمونه، نظر شخصی نویسنده است.

* مداخلی که در حاشیه‌های خاکستری برخی از صفحات فرد آمده‌اند، از بین خیل مباحث و اشخاص گزینش شده‌اند. منبع ثابتی مرجع داده‌های آنان نیست، با این حال کتاب مهم *اندرو اسپایسر*، (Spicer, Andrew, Historical Dictionary of Film Noir 2010) را باید از مواردی دانست، که همواره مورد رجوع بوده است. مبنای گزینش مداخل در این جا با دیگر دانش‌نامه‌ها تفاوت اساسی دارد، اگر از کتابی که در دست دارید، تنها توقع دانش‌نامه می‌رفت، باید تعداد بسیار بیش‌تری از مداخل در نظر گرفته می‌شد، و می‌توان گفت که مداخل فعلی باقی مانده‌ای‌اند از مواردی که در فارسی کم‌تر به آنان اشاره شده است. به همین دلیل برای *ادوارد جی. رابینسن* مداخلی نیست. این که مواردی چون *هامفری بوگارت* وجود دارند، از آن روست که نویسنده به دل‌پستگی خود غلبه نکرده است.

* فهرست ۲۶۲۶ فیلمی پایانی، که بر اساس نام اصلی فیلم‌ها مرتب شده، پیشنهاد این کتاب است. ۹۸۵ فیلم منتسب به noir (عشق کلاسیک) در آن تفکیک شده‌اند. فیلم‌شناسی‌های اشخاص و موضوعات که در مداخل خاکستری آمده‌اند، از این فهرست استخراج شده‌اند. مبنای فهرست در ابتدای بخش توضیح داده شده. چرا که هر فهرست‌نویسی‌ای برای گونه امری بیهوده و اجتناب‌ناپذیر، و همواره مورد مناقشه است. مواردی که بر اساس دیدگاه دیگری آورده شده، مانند فیلم‌شناسی کارگردانان یا رده‌ی ب، نام پژوهش‌گر ذکر شده است.

* فهرست‌های داخل متن، از مسیر نمایه، به فهرست با نام اصلی، که داده‌های کاملی آرایه می‌کنند، وصل می‌شوند.

* معرفی کامل عوامل یک فیلم به فارسی موانعی به وجود می‌آورد. در ثبت مشخصات فیلم‌ها ما برای برخی مسئولیت‌ها جایگاهی قائل نیستیم. به عنوان نمونه: Set, Art Director, Production Designer, Set Designer, Decorator را زیر یک مدخل گردآوری می‌کنیم. در این جا صحنه‌آرا عنوانی است که برگزیده شده. و لباس برای Costum Designer و برای جلوه‌های بصری Visual Effects.